

Podar significa “treure artificialment les branques supèrflues, malaltes, mortes, (d’un arbre) per deixar-lo en millors condicions de fructificar, per donar-li una forma determinada, per produir fusta de qualitat” (*DIEC*), significat que coincideix amb el més breu de *esporgar* “netejar (una planta) de les branques inútils o supèrflues” (*DIEC*); atès que es tracta de dos geosinònims que poden conviure en una mateixa població, hem superposat el símbol ▲ als espais on s’usa *esporgar* i hem fet igualment amb *netejar* (○), per la seva freqüència.

Podar (s. XII) és un der. de PUTARE ‘netejar, esporgar’ i manifesta les var. *apodar* 149, per pròtesi vocàlica, *porar* 85, pel rotacisme propi de l’alg. (com *roda* > *rora*) i *poar*, amb pèrdua de -d- (-t-), que es dona en l’àrea extrema meridional de l’alacantí (cf. mapa 609 i *PALDC*, II, mapa 119); també cal notar el der. *espodassar* 1, 4 (var. *espodarsar* 125), amb el prefix privatiu *es-* i un interfix. *Esporgar* (s. XIV) prové del llat. *EXPŪRGARE, compost de EX- més PŪRGARE, der. de PURUS ‘pur’; coneix la var. sonoritzada *esborgar* 107, 111. Així com PUTARE en llat. ja significava ‘podar’, no passava el mateix amb PŪRGARE, que volia dir simplement ‘netejar’, concepte que és present inicialment en mots com *netejar*, que en cat. med. era *nedejar* (< *NITIDIARE), i *denejar*, amb metàtesi, i que després es va modificar per influència de *net*; *escombrar* 177, 183, del llat. vg. *EXCOMBORARE ‘treure noses, destorbs’; *llimpiar* 94, 115 (var. *llimplar* 125, dissimilació de **llimpllar*), manlleu al cast. *limpiar*, amb palatalització de la *l-* (com les var. vulgars *llògic*, *llingüístic*). El valor no específic de *netejar* té un paral·lel en *tallar* 1, 3-6, 8, 9, 13, 14, 154-158, del llat. vg. TALEARE ‘tallar; partir’, der. de TALEA ‘rebrot’.

El sentit ‘treure, eliminar branques’ és present en *espollar* 146, der. de *poll* (< PULLUS ‘rebrot’); *esbrollar* (s. XIV) 37, treure la *brolla*, postverbal de *brollar*, d’origen incert; *descimalar* 176, 178, 181, pròpiament ‘treure les branques del cim’, des de CYMA ‘tija tendra de la col o d’altres plantes’, convertit en ‘capdamunt dels arbres’; *descoronar* 115, de *coronar* ‘tallar la corona o part superior de l’arbre’; *cotar* 124, de *acotar*, per canvi de prefix de *escotar* ‘treure els rebrots’ (germ. SKOT ‘rebrot’, *REW*); *escassar* 91, 105, de EX-QUASSARE ‘rompre la brossa’, format sobre el participi QUASSUS, de QUATERE ‘rompre’, amb el der. *escassullar* 98 amb l’infix -ull- (< -UCULU-), de caràcter dim.; *exsecaiar* (var. *exsecanyar* 70, per equivalència acústica de palatals o per homonimització amb *canya*), format sobre *secai* (*secall*) ‘branca seca’, i que seria millor escriure *essecallar* o *essecaiar*; *fer la fulla* 89, és a dir, eliminar les fulles seques.

Trobem la idea de ‘reduir’ en mots com *birbar* (s. xv),

compromís entre *minvar* i *mermar*, amb la var. metatètica *bribar* 93, 99, 102, 106, afí a l’arag.; *aclearir* 37, 104, 147, 156, 161, 169, a partir de la idea de ‘fer menys compacte’, der. de *clar* (< CLARU), que s’aplicava primer a una sensació acústica o visual, estesa a la idea de ‘il·lustre’ i després de ‘no compacte’; *picar* 2 que, des del sentit de ‘fer soroll un instrument agut en penetrar una superfície’, d’origen onomatopèic, ha adquirit diverses accepcions, entre les quals la de ‘rebaixar’, sentit que trobem en *recalar* 78, compost de *re-* i *acalar* (< CALARE ‘fer baixar’ ← gr.). El punt de partida fins pot ser el concepte de ‘extirpar’, present en *esvaïar* 81, que sembla una var. de *esvaïr* (< llat. vg. *EXVADĒRE).

Componen un grup lèxic que uneix a ‘eliminar’ el sema ‘alguna cosa no vegetal’ mots com *esllemenar* 133, 140, 141, 145, format sobre *llèmena* ‘ou de poll del cap’, evolució de **llenēn* (< llat. vg. LENDIS, LENDĪNE); *afaitar* 100, des de ‘raure el pèl de la cara’ (< llat. vg. *AFFECTARE ‘afectar, rebuscar’, cl. AFFECTARE); *escatir* 1, 17, 25, var. de *escatar*, per canvi de suf., d’origen obscur, potser de *EXCAPTARE ‘arrencar escates’; *xollar* 59, des de ‘tallar els cabells o la llana’, del llat. vg. *EXSUBILIARE ‘treure de sota les illades’, amb la var. *escotxollar* 65, resultat de l’encreuament de *xollar* amb *escatir* o *escorxar*; *caponar* 121, des de ‘tallar els òrgans reproductius a un pollastre’, format sobre *capó* ‘pollastre castrat’ (< llat. vg. *CAPPŌNE).

Són tributació d’altres llengües *espitllar* 2 ← oc. *espelhar* ‘escorxar; podar’; *derronyar* 171, de *desronyar*, amb el nucli pres del fr. *rogner* ‘tallar, retallar’ (< llat. vg. *ROTUNDIARE ‘tallar en rodó’); probablement *esmotxar* 82 (← cast. *desmochar*, der. de *mocho* ‘esmussat, de banyes o puntes tallades’), amb la var. *escamotxar* 135, 187, encreuada amb *escarmondar* 189 (← cast. *escamondar*, híbrid de *esquilmar* i *mondar*, del llat. MUNDARE ‘netejar; purificar’).

Notem com la idea de ‘treure, eliminar’ ha provocat la freqüència de verbs amb el prefix negatiu *es-* (o *des-*): *espollar*, *esbrollar*, *escassar*, *de(s)ronyar*, *descimalar*, etc.

Podar i *esporgar* es reparteixen pràcticament tot el territori. Deixant a part els genèrics *netejar* i *tallar*, presents aquí i allà, notem mots característics del cat. or., com *xollar*, *escotxollar*; del bal., com *exsecallar*, *esvaïar*; del ross., com *espodassar*, *espitllar*, *picar*; del nord-occ., com *escassar*, *birbar*, *afaitar*, *caponar*, *esllemenar*, *espollar*; del val., com *descimalar*, *derronyar* i la var. alacantina *poar*.

Són mots normatius *podar* i *esporgar*, des del *DOrt*, 1917, i *exsecallar*, des del *DIEC*₁, 1995.